

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXIII (17)

No. (Štev.) 9

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

27. februarja 1964

Nove nesocialne odredbe v Jugoslaviji

V listih, ki jih izdaja doma sedanji komunistični režim, je vedno polno hvalešev novemu socialnemu redu, ki so ga uvedli sedanji oblastniki. Na vso moč zatrjujejo, kako je sedaj urejena socialna pravičnost, kako dobro je v vsakem pogledu preskrbljeno za delovnega človeka. Ni samo pokojninsko in bolniško zavarovan, ampak so mu zagotovljeni tako dobri prejemki, da lahko brez skrbi preživlja sebe in svojo družino. Če človek dejanskega položaja doma ne pozna, res lahko nasede takim poročilom in si ustvari sodbo, da je sedaj pod komunisti v socialnem in gospodarskem pogledu tako dobro, kot še ni bilo nikdar poprej, zlasti ne v predvojni Jugoslaviji.

V resnici pa položaj delovnega človeka doma le ni tako rožnat, kakor ga slikajo komunistične publikacije in komunistični sopotniki. Vemo namreč, da delavec in sploh nameščeneec, pa naj bo državni ali privatni ne zasluži tako veliko, da bi lahko sama vzdrževala vso družino. Na pomoč mora priskočiti še žena, ki mora v službo, da skupno mož in žena zaslužita za hrano, stanovanje in obleko.

Trditve komunističnega tiska, da ima danes doma delovni človek lažje življenje, kot ga je imel pred nekomunisti, postavljajo na laž dogodki, ki smo jim priča, odkar je doma na oblasti komunistični režim: neprestani prebegi, izseljevanje ljudi. Pa ne starih, ampak mladine! Fantov in deklet! Iz lastne domovine silijo v svet. Eni zato, da v njem stalno ostanejo, ker se v domovino, dokler bo na oblasti sedanja komunistična diktatura, sploh vrniti ne bodo, drugi pa zato, da v svetu pridejo do boljših delovnih pogojev, do boljšega zaslužka, da si potem uredijo boljše življenje v domovini in si lahko nabavijo stvari, ki so v sedanjem času v vsakem domu in gospodinjstvu nujno potrebne.

Ne bomo danes govorili o tistih, ki domovino zapuščajo s prebegom čez mejo, ker zaradi sedanjega komunističnega režima v njej živeti ne marajo, ampak o tistih, ki iz domovine odhajajo po redni poti z rednimi potnimi listi v sosedne evropske države. Tja odhajajo na delo. Zlasti v Zvezno nemško republiko in Francijo. Že dejstvo samo, da domovino zapuščajo mlade delovne moči, ko jih domača dežela sama potrebuje, postavlja na laž komunistične trditve, kako vsestransko dobro je poskrbljeno za delovno silo v domovini. Saj odhaja vendar v tujino zato, ker je tam bolje, kakor pa doma, ker živi lahko izven domovine v svobodi in kjer tudi mnogo bolje zasluži kot pa doma. Zato odhaja tja.

Odhajanje mladih delovnih moči v sosednje evropske države je iz leta v leto zavzemalo vedno večje obsege. Zlasti v Sloveniji, kjer je začelo na veliko primanjkovati delavcev ter si razna podjetja pomagajo na ta način, da za težja in navadna dela vabijo delovne sile zlasti iz Makedonije. Da bi čim bolj onemogočili odhajanje mladine v inozemstvo, so komunistične oblasti izdale nove predpise za tiste, ki žele oditi na delo v tujino. Ti so taki, da v bodoče po redni poti ne bo več tako lahko odhajati v svet.

Kdor bo namreč v bodoče hotel v tujino na delo, bo moral dobiti dovoljenje od občine. Prošnji je treba priložiti potrdilo, da je prosilec odslužil redni vojaški rok, dalje potrdilo delodajalca v inozemstvu, da bo prosilec pri njem užival vse iste pravice kot ostali njegovi delavci. To potrdilo mora poleg delodajalca v tujini podpisati še tamošnji delovni urad, potrditi ga pa mora tudi pristojni jugoslovanski konzul.

Sedanje komunistične oblasti od prosilcev dovoljenja za zaposlitev v tujini zahtevajo tudi predložitev podpisane izjave, da bo plačeval davek in vse ostale denarne obveznosti v tuji valuti in ne z dinarji. Prav tako obvezo, da bo v domovino redno pošiljal za vzdrževanje svoje družine tujo valuto in ne dinarje. Enako mora prošnji priložiti potrdilo dosedanjega podjetja, pri katerem je bil zaposlen v domovini, da nima nič proti njegovemu odhodu v tujino.

Vse občine so dobile od nadrejenih oblasti stroga navodila, da morajo skrb-

LETALSKA ZVEZA MOSKVA-NIKOSIJA

Varnostni svet ZN je pretekli teden večkrat odložil razpravo o razmerah na Cipru in sicer na zahtevo glavnega tajnika ZN U Thanta. Ta se je trudil in dosegel, da se zadeva ni proučevala v Varnostnem svetu, kjer bi jo ZSSR mogla izkoristiti za svoje namene. Pogajanja se vodijo med predstavniki Anglije, ZDA, Turčije, Grčije in Cipra, in sicer v največji tajnosti. Nihče od prizadetih ni dal nobene izjave.

Medtem se je na Cipru samem položaj pomiril v toliko, da pretekli teden ni bilo novih spopadov med turškimi in grškimi prebivalstvom. Predsednik Makarios se je še naprej zoperstavljal pomnožitvi angleških oboroženih oddelkov na otoku in zagrozil, da bo „iskal pomoči kjer koli“, če bo smatral, da zahodnjaki hočejo otoku okrniti neodvisnost. Makarios se je tudi zahvalil Hruščovu za noto, v kateri mu ta zagotavlja, da bo ZSSR „podpirala ciprsko vlado v njeni borbi proti zah. imperialistom.“

Kakor mrzel poliv je zagomazelo

Pakistan se naslanja na Peking

Kitajski predsednik Čuenlaj se je pretekli teden mudil na obisku v Pakistanu, kamor je prišel po odmoru, ki ga je preživel v Pekingu po večtedenskem obisku v afriških državah.

V skupnem poročilu Čuenlaj in pakistanski predsednik Mohamed Ajub Kan objavljata, da bo Ajub Kan v kratkem obiskal Peking in da bosta Peking in Pakistan začela tesno sodelovati na vseh področjih.

Pakistan tudi objavlja, da odslej naprej ne smatra več za podlago svoje zunanje politike naslonitev na CENTO in SEATO, obrambni organizaciji Srednjega vzhoda, ki ju je zveril še amer. mun. minister Dulles kot ščit proti ZSSR in Kitajski. Pakistan namerava odslej naprej voditi „neodvisno“ politiko, ki ga bo pripeljala bližje rdeči Kitajski.

po hrbtih zahodnjakov poročilo iz Moskve, da se sovjetska vlada pogaja z Makariosom za vzpostavitev redne letalske zveze med Moskvo in Ciprom. Trilčanska sovjetska delegacija je že na Cipru. Sovjetska letala bodo tako létala nad tajnimi angleškimi oporišči na otoku, jih fotografirala itd. Prav tako bodo sovjetska letala létala nad Turčijo proti Cipru, če jim pa ta ne bi dovolila, pa nad Bolgarijo in Grčijo ali pa nad Perzijo in Libanonom. Vsekakor jim bo prišlo v območje eno ali drugo področje bližnjega vzhoda, ne da bi zahodnjaki mogli to preprečiti ali pa očitati Moskvi zahrbtno namene z letali.

Makarios, kakor poročajo, tudi izgublja potrpežljivost z zavlačevanjem v ZN in namerava zahtevati izredno sejo Glavne skupščine, če bodo Anglija, ZDA in Turčija nasprotovale izglasovanju resolucije Varnostnega sveta, v kateri naj bi ta organ ZN zagotovil Cipru neodvisnost in teritorialno nedotakljivost. Resolucija je naperjena proti Turčiji.

Pakistan je začel nasprotovati Ameriki, ko je ta začela leta 1962 pošiljati Indiji vojaško pomoč ob priliki kitajskega vdora na indijsko ozemlje. Pakistan in Indija sta si sovražna zaradi himalajskega področja Kašmir, ki si ga obe lastita.

Ajub Kan v svojih razgovorih s Čuenlajem ni niti enkrat omenil ameriške gospodarske pomoči, ki so jo ZDA od leta 1951 navozile v Pakistan za 3 milijarde dolarjev, niti ne vojaške pomoči, ki jo je Pakistan dobil v istem času v vrednosti 1 milijarde dolarjev. Nasprotno pa je obljubil Čuenlaju, da bo Pakistan glasoval za včlanjenje rdeče Kitajske v ZN in da ji bo pomagal pri organiziranju „anti-imperialistične“ konference afriških in azijskih narodov.

Segni pri De Gaullu

Prejšnji petek sta v Parizu končala štiridnevne razgovore italijanski predsednik Segni in francoski De Gaulle. V skupnem poročilu se obe državi zavezujeta še tesneje sodelovati v gospodarskem in političnem oziru, medtem ko priznavata razlike mnenj o „konceptih in metodah“ zunanje politike.

Segni in De Gaulle sta pozvala k nadaljnemu delu za združenje Evropo, smatrata pomoč nerazvitim deželam za nujno ter ugotavljata potrebo po še tesnejših kulturnih odnosih med Francijo in Italijo.

Toda v jasni izjavi o razlikah v zunanji politiki, ki ločijo Francijo in Italijo v njunih odnosih do rdeče Kitajske,

do NATO in do Anglije in ZDA, oba predsednika trdita:

„Obe vladi imata v načrtu tesno sodelovati pri skupnem razumevanju mednarodnih problemov, ki se tičejo obeh, kljub gotovim razlikam in konceptu in metodah njune zunanje politike.“

V skupnem poročilu ne razpravljata o podrobnostih teh razlik, toda obe vladi sta jih jasno povedali pred Segnjevimi prihodom v Pariz. Italija se še vedno bori za včlanjenje Anglije v SET, De Gaulle pa temu še vedno odločno nasprotuje. Italija meni, da mora Zahodna Evropa biti tesno naslonjena na ZDA, De Gaulle pa hoče zveze med Evropo in ZDA čim bolj zrahljati.

Albanija zasegla sovjetsko poslaništvo

Sovjetsko vladno glasilo Izvestja so objavile, da je Albanija prejšnji četrtek zasegla poslopje sovjetskega veleposlaništva v Tirani in druga štiri sovjetska poslopja. Izvestja trdijo, da je dejanje „sovržno“ in da „nima primera v mednarodni diplomatski praksi“. Nadalje označuje to albansko dejanje za „izzivanje“ in zahteva takojšnjo vrnitev poslopij. „Izzivanje albanskih vodij, ki ne poznajo takta v odnosih med sociali-

stičnimi državami niti ne norm mednarodnih zakonov, je povzročilo jezo in maščevalnost sovjetskega ljudstva,“ piše Izvestja. Glasilo pa ne poroča, kako nameravajo sovjeti odgovoriti Albaniji. Dogodek je nekakšen višek vedno slabših odnosov med Albanijo in ZSSR, odkar se je Tirana nagnila k rdeči Kitajski. Spor med Moskvo in Tirano je izbruhnil leta 1956, ko je Hruščov sprožil tkzv. destalinizacijo, kateri alban-

ne paziti in dobro premisliti komu bodo izstavile dovoljenje za možnost zaposlitve v inozemstvu. Zlasti so jim zabičali, da smejo visoko kvalificiranim in kvalificiranim delavcem ter strokovnjakom izdajati dovoljenja za odhod na delo v inozemstvu samo v izjemnih primerih in še to samo s pristankom pristojnega republiškega organa.

Vsi delavci, ki so pa že na delu v tujini, morajo v teku enega leta dobiti tozadevno dovoljenje od občine, da bodo smeli še nadalje ostati v inozemstvu po določilih novih predpisov za zaposlitev domače delovne sile v inozemstvu.

Iz navedbe priloge, ki morajo spremljati prošnjo na občino za izstavitev dovoljenja za zaposlitev v inozemstvu, je razvidno kako velike ovire so komunistične oblasti postavile za odhajanje

ski komunistični diktator Enver Hodža odločno nasprotuje. Decembra 1961 sta Moskva in Tirana prekinili redne diplomatske odnose, v njunih poslaništvi v obeh prestolnicah pa sta obdržali posledovedeče tajnike.

Izvestja tudi poročajo, da je albanska vlada 27. decembra lanskega leta sporočila sovjetskemu osebju v Tirani, da mora Albanijo zapustiti v dveh dneh. Točno mesec dni zatem pa je albanska

vlada sporočila Moskvi, da mora dokončno izprazniti sovjetska poslopja v Tirani. Ker tega sovjeti niso storili, so Albanci vzeli poslopjem vodo in elektriko.

Zahodnjaki menijo, da sovražne akcije proti ZSSR narekuje Peking, to zadnje pa je narekoval Hodži Čuenlaj sam, ko se je pred kratkim osebno mudil v Tirani, med svojim obiskom po afriških državah.

Gabon in vojska francoske skupnosti

V bivši koloniji Gabon se je pretekli teden dvignilo vojaštvo in odstavilo 61-letnega vladarja Leona M'Ba-jo, češ, da prebivalstvu ni dal svobode, kakor jo je obljubljal, ko je bil od Francije postavljen na vodstvo države.

Toda slavje upornikov je trajalo komaj 24 ur. Naslednjega dne so se namreč z letali spustile v Libreville, glavno mesto Gabona, francoske čete in znova postavile M'Ba-jo na predsedniško mesto. Francoska vlada je v Parizu objavila, da je bil M'ba prisiljen podpisati odstopno izjavo in jo objaviti po radiju in da je zato neveljavna.

M'ba je navdušen pristaš De Gaulla in Francije. Vlada diktatorsko ter je letošnjega 21. januarja razpustil 60 članski parlament in napovedal nove volitve za 23. februarja t. l., s katerimi hoče zmanjšati število članov parlamenta na 47, „zaradi gospodarskih razlogov“, kakor sam navaja. Edina stranka, ki naj bi nastopala na volitvah,

je M'Ba-jeva stranka Gabonski demokratski blok.

De Gaulle je z vzgledno hitrostjo vzpostavil red in mir v tej bivši francoski koloniji. To je mogel storiti, ker ima za take prilike na razpolago okoli 13.600 francoskih čet, razpostavljenih po strateških točkah bivšega francoskega kolonialnega imperija v Afriki. Po leg njih je še ok. 3000 francoskih častnikov, ki urijo domače vojake v 12 bivših francoskih kolonijah. Francoski vojaški oddelki so sestavljeni iz vseh vrst vojske, imajo svoje bolnišnice, skladišča, letališča in prevozna letala. Gotovo število čet so padalci. Večje enote teh čet so razpostavljene v Džibutiju v Somaliji, na otoku Madagaskarju, v Mauritaniji, v Senegalu, Slonovi obali, Centralni afriški republik in v francoskem Kongu. V Parizu jih iz glavnega stana vodijo pod rubriko „Vojska francoske skupnosti“.

I Z T E D N A V T E D E M

Predsednik uruguayskega vladnega sveta Daniel Fernández Crespo je pripravil več zakonskih načrtov za izvedbo agrarne reforme v Uruguaju.

Brazilska vlada namerava poddržati vse privatne petrolejske rafinerije. Vlada v Brasiliji je zvišala minimalne prejemke delavstva in nameščenstva za 100%. To je storila vsled vedno večjega pritiska delavskih sindikatov; gospodarstveniki so mnenja, da bo tako obetno zvišanje plač v državi še povečalo inflacijo.

V bolivijski prestolnici La Paz sta te dni eksplodirali močni bombi pred hišo sed. podpredsednika Juana Lechina, vodje levičarskih rudarskih sindikatov, ter pred hišo generala Barrientosa Ortuno. Prvi je bil na zadnjem kongresu izključen iz vladne politične skupine, drugi se je pa potegoval, da bi bil določen za kandidata za podpredsednika republike, pa ni uspel.

Admiral John Bulkeley, poveljnik ameriškega pomorskega oporišča Guantánamo na Kubi, je odredil zaporo odn. prekinitev vseh vodovodnih cevi, po katerih je to pomorsko oporišče dobivalo vodo od Kubancev. Do tega koraka se je odločil zaradi lažnih Castrovih izjav, da so Amerikanci tudi še potem, ko je kubanska vlada ustavila dobavo vode omenjenemu pomorskemu oporišču, vodo dobivali skrivaj še naprej.

Ameriško sodišče v Cayo Hueso je obsodilo samo štiri kapitane kubanskih ribiških ladij, da so protizakonito ribarili v ameriških teritorialnih vodah, moštvo omejenih ladij je pa oprostilo vsake krivde ter se je že vrnilo na Kubo.

Ameriška vlada je ukinila gospodarsko pomoč Franciji, Angliji in Jugoslaviji zaradi trgovanja teh držav s Kubo. Predstavniki Titove vlade v Beogradu Dušan Blagojević je v zvezi z gornji odločitvijo ameriške vlade dal izjavo, v kateri očita ameriški vladi, da je ukinitev gospodarske pomoči diskriminacijska odredba, ki bo imela negativne posledice na zmanjšanje napetosti v svetu ter da je v sedanjem času tudi anahronizem.

V New Yorku je ameriška policija zaradi trgovanja z opojnimi drogami zaprla mehiškega veleposlanika v Boliviji Salvadorja Pardo Bollandi, višjega uradnika uruguayskega zunanje ministrstva Carlosa Artizo in Francoza René Bruchona.

Grčija ima novo vlado. Sestavil jo je zmagovalci pri zadnjih volitvah

George Papandreu, predsednik stranke Zveza sredine. Papandreu je poleg predsedstva vlade obdržal še ministrstvo za prosveto. Zunanji minister v novi grški vladi je Stavros Costapoulos.

V Atenah je moral na operacijo grški kralj Pavel I. Že dalj časa je čutil hude bolečine zaradi tura v želodcu. Med njegovo boleznijo vrši vladarske posle kot regent prestolonaslednik Konstantin.

V Angori je 32-letni električar Mesut Sunaj dne 21. t. m. oddal proti predsedniku vlade İsmet İnönüju iz bližine 3-4 metrov tri strele iz revolverja, ki pa 79-letnega turškega državnika, ki se je ravno hotel odpeljati z avtomobilom iz predsedstva vlade na sejo parlamenta, niso zadeli. Atentatorja so prijeli; v zvezi s poskusom umora predsednika pa so zaprli še 12 drugih nasprotnikov sedanjega režima. Atentator je izjavil, da je hotel ubiti predsednika İnönüja zato, da bi maščeval smrt bivšega turškega predsednika Adnana Menderesa, ki ga je odstavila vojaška revolucija leta 1960, postavila na zatožno klop, obsodila na smrt in smrtno obsodbo tudi izvršila.

V Berlinu se bo 3. julija sestal parlament nemške zvezne republike. Dnevni red zasedanja bo izvolitev predsednika Zahodne Nemčije.

Zunanji ministri šestih evropskih držav, ki sestavljajo Skupni evropski trg, razpravljajo o predlogu za združitve Skupnega evropskega trga, Evropske skupnosti za atomsko energijo-EV-RATOM in Evropskega sveta za premog in jeklo v skupno evropsko ustanovo.

Uporniki, roparji in morilci, ki divjajo ter puščajo po provinci Kvilu v Kongu, imajo namen vzpostaviti v tej afriški državi komunistični režim. To potrjujejo neprestano z izjavami, da bodo potem, ko bo sestavljena komunistična vlada, ljudje imeli vse tiste stvari, ki da jih sedaj imajo samo belci. Komunistični uporniki in morilci so oboroženi v glavnem z zastrupljenimi puščicami ter noži. Vodja upornikov je Mulule, biv. minister v vladi Patricija Lumumbe. Pred začetkom divjanja po provinci Kvilu, se je mudil 18 mesecev v Pekingu.

Mao Tse Tung je francoskemu odposlanstvu v Pekingu izjavil, da je bil zadnjič v Moskvi leta 1957. Zatrjeval je, da njegova noga ne bo nikdar več stopila na tla tega mesta, ker so Rusi prekinili vse pogodbe s Kitajci.

ZBORNİK SVOBODNE SLOVENIJE ZA LETO 1964 STANE V PRODAJI SAMO 570 PESOV. PRI NAROČILU PO POŠTI 600 PESOV. KDOR GA ŠE NIMA, NAJ POHITI Z NAROČILOM!

Slovenska zastava na Kontinentalnem ledu ob 10-letnici Tončkove usode na Paine

Buenos Aires, 17. februarja 1963. Pred enim mesecem se je na leto in dan izteklo prvo desetletje po gorniški tragediji na Paine.

Dne 17. januarja 1954 si je med pristopanjem k prvenstvenemu vzponu na njen vrh, ta veličastna gora južnega Patagonskega kontinentalnega ledu, osvojila našega mladega, mnogo obetavečega rojaka Tončka Pangerca in njegovega tovariša v navezi, Hermana Schmolla, ter ju zagrnila v objem z mogočeno odejo večnega ledovja in snegovja.

V njenem naročju počivata njuni telesi še danes, nespremenjeni v podobi cvetoče mladosti.

Morda bo preteklo še dolge veke časa, preden bo ledenik izjokal njuno smrt in bo gora odtajala svoj objem.

Tedaj ju bo nemara gornik bodočih pokolenj ugledal. Ob tem srečanju bo raz njiju bral drobce zgodovine preteklih rodov. Tudi drobce zgodovine iz preteklosti stokrat prebičanega a nikdar uklonjenega slovenskega naroda. In bo ta drobce izpričal v svet. Morda šele čez dolge veke časa...

Danes, deset let po Tončkovem poslednjem pristopanju smo prešli od drugega mladega rojaka, planinca Petra Skvarče, poročilo o nekaterih podrobnostih njegove gorniške dejavnosti na južnem Kontinentalnem ledu.

Petru je bilo dano razviti slovensko zastavo na treh deviških vrhovih ledeniških gora — izpolnjena želja, ki je ostala Tončku samo sen. Kot da ji je težka ločitev, je tudi Petrova gora, vulkan Lautaro, skušala po sklenjenem pobratinstvu vzeti njega in njegovega tovariša v navezi za svoja.

Peter in Luciano pa sta se vrnila... Naj bo zato ob tej Tvoji desetletnici, dragi Tonček, dolnje poročilo naš gorniški pozdrav Tebi v večnost.

IZ DOPISA, KATEREGA SMO DANES PREJELI OD PETRA SKVARČE, VODJE SLOVENSKO-ARGENTINSKE ODPRAVE NA KONTINENTALNI LED, PREPISUJEMO KRATKO POROČILO O PRVENSTVENEM VZPONU NA VULKAN LAUTARO IN POPIS DRAMATIČNEGA PREČKANJA CELINSKEGA LEDU NA POVRTAKU V TABORIŠČE.

„Dne 6. februarja sva z Luciano, zapustila matično taborišče Piedra del Fraile in sedaj počivava par dni na tej prekrasni postanku svezila. Ostala sva sama. Dr. Ruiz Beramendi je odšel 19. Guci Mengelle pa 29. januarja. Včeraj sem ves dan sekal drva. Med cepljenjem klad mi je pogled stalno uhajal na mogočno silhueto granitnega velikan. Upam, da bo tudi tu gori nekoč zaplapolala naša trobarvna zastava! Vzpon na vulkan Lautaro je v kratkem orisu potekal kot sledi:

Šele 23. januarja kaže, da se bo vreme zboljšalo. S Peru odideva iz matičnega taborišča na ledenik Marconi na robu Kontinentalnega ledu, kjer pripraviva ledeno votlino, ki bo taborišče I. Vendar se vreme ne zboljša in do 28. januarja stalno dežuje in sneži.

26. 1. pride k nama tudi Guci. Ker je na tesnem s časom in zase ne more več računati na možnost kakega vzpona ter je poleg tega na smučeh dokaj neokreten, se 27. 1. odloči za sestop v matično taborišče in za povratek domov. Oddelim mu hrane, kolikor mu jo bo zadoščevalo do Piedrabuena.

Z Luciano pa se vpreževa v sanke, narejene iz smuči in otovorjene z vso prtljago ter se spustiva na večni led. Moker sneg se namreč lepi na smuči in ne moreva smučati.

Naprotiva se proti sklopu Cordona Gaea, kjer bi pod goro Pirámide lahko pripravila votlino za vmesno taborišče. Na lepem pa zatuli zopet vihar in naju primora k povratku v taborišče I.

28. 1. se zvrnem. Sneg je otrdel. Ob 11 dopoldan oprtava težke nahrbtnike s plezalno opremo in s hrano za pet dni, si naveževa smuči in se ponovno zaženeva na led. Vreme se stalno boljša. Hitiva kolikor moreva, da zmagava v tekmi z nočjo. Po trinajstih urah naporenega smučarstva kita postava o polnoči v taborišču II šotor ob vznožju vulkana Lautaro! Polna luna osvetljuje ves masiv Cordona Pio XI, Pirámide in ves Gaea. Kakih 40 km na vzhod se komaj vidi veriga špic Fitz Roya in Torre. Kar ne moreva verjeti, da sva tu. Silno daleč, povsem osamljena in prepuščena usodnosti muhavega vremena. Boga prosiva za lepo vreme in šele ob treh zjutraj se spraviva spat. Že ob šestih, ko vzhaja sonce izza belega grebena Gorre Blanque, se začnemo pripravljati na vzpon. Ob sedmih zapustiva šotor, ki ostane osamljen na neskončni beli ravnini.

Tri kilometre naju še loči od ledeniškega jezika. Težko je bilo ugotoviti

možno smer v tej neznani gori. Odločila sva se za jugovzhodni greben. Ledeniški jezik je na gosto pokrit z 10 metrov širokimi razpokami. Vse na njem priča, da je gora ognjenik. Šotor komaj še vidiva na ledeni planjavi. Potem nama zakrijejo nizki oblaki Celinski led. Le še špice Fitz Roya in Torre se blešče nad njimi v jutranjem soncu. Človeška noga še ni dolbla svojih stopinj v to goro, odkar obstajajo Andi. Po grebenu se vzpenjajo proti podvrhu. Opoldan ga doseževa in pojéva tam nekaj malega.

Od tu plezava med ledenimi stenami in previsi na vrhnji greben. Posebno težkih tehničnih problemov plezanja to ostenje ne postavlja, dasiravno je dobra izurjenost v plezanju v vseh vrstah ledu nujno potrebna. Podrobnosti obrazložim ko se vrnem.

Po vrhnjem grebenu se vzpenjavo nato proti vrhu. Ob 15. uri in 30 minut obstaneva na ledeni kapi najjužnejšega ognjenika ameriške celine Cerro Volcán Lautaro 3380 m, dne 29. januarja 1964.

Kar ne morem verjeti, da se z Luciano objemava prav na tem vrhu, katerega sem si toliko želel in tudi že zgubil upanje nanj. Slavni Sheepton ga je že parkrat poskušal brez uspeha, prav tako ga niso zmogli Cilenci. Sedaj pa plapolata na njegovem vrhu slovenska in argentinska zastava v naraščajočem vetru. Razgled z vrha naju prevzema in omamlja. Čeprav mi roke zmrzujejo v ostrem mrazu, slikam vsevpred. Na jugu leži masiv Mariano Moreno že niže pod nama, zapadno od njega fjord Eyre s svojimi rokavi, pred njim Glaciar Pio XI in kakih 5 km od naju preide Celinski led na zahodu v zelena pobočja ob nešteti fjordih, ki kukajo izpod razredčenih oblakov.

In na vzhodu: Oh, kako je dolga, dolga pot, ki sva jo presmučala prejšnji dan! V ozadju se kot v modni reviji gorá vrste sklopi Torre, Fitz Roy, Marconi, potem naša Gorra Blanca, nasproti naju veriga GAEA. Na severozahodu je krasno vidno jezero San Martín, nasproti njega obvladujejo ostalo gorovje vrhovi Mellizos — in kaj vem katere neštete bele gore še kipe iznad oblakov.

Po polurnem postanku se posloviva z menajočimi se občutki veselja in žalosti od najinega vrha. Gori pa pustiva v led zasajen šotorski opornik, ovit z obema zastavicama. Sestopava po vzhodnem grebenu in ob osmih zvečer sva zopet v šotoru. Ves dan je bilo vreme kot po naročilu, dve uri po povratku z vrha pa naju spet zavije gosta megla...

30. 1. sva ves dan v šotoru. Zunaj sneži. Ledeni kristalci se tihotapijo skozi šotorsko platno — in iz šotora morava metati vodo. Vidljivost ne seže dlje kot do petih metrov. Slutim, kako težak bo povratek.

31. 1. se v relativno znosnem vremenu odločiva za povratek. Komaj pa podreva šotor, se dvigne strašen vihar. Nikdar še nisem doživel podobnega. S težkimi nahrbtniki se začneva počasi pomikati na smučeh. Vihar narašča. Prvi pade Pera, nato jaz. Komaj se poberem, me strahovit sunek zopet trešči ob tla. Ledene kaplje bičajo obraz. Komaj diham. Vselej, kadar butnem ob tla, se mi sname ena smučka. Zrak je ves bel. Skoro ne razločim Luciana, ki je le kaka dva metra za menoj. Bel pekel. Zajema me stiska in kličem Boga na pomoč. Padam, vstajam, kakih 25 krat. Verujem, da sem v peklu. Upam, da sanjam. Potem zopet treščim ob tla. Kjerkoli naj že bo prava smer — greva, kamor naju meče vihar. Pravijo, da vleče vedno od zahoda in naju mora torej potiti v najini smeri, proti vzhodu.

Luciano se ustavi ob meni. Z obledelega obraza mu seva groza, toda drži se kot mož. Grem naprej in spet padem. Smučka se mi tudi spet sname — in veter jo odnese sam bogve kam. Tedaj zgubim upanje na rešitev... Stopim naprej in skoro padem v ledeno razpoko. Resigniran obsedim, vihar pa kar naprej narašča in narašča čezme s svojo strahoto. Kake pol ure za tem se le spraviva v razpoko, kjer se malo odpočijeva. 40 km viharja in zgubljena smučka sta med nama in rešnim taboriščem.

Noč prebija v varstvu razpoke pred pobesnelim vetrom. Spominim se Amundsenove usode, ki bo doletela tudi naju, če se vreme ne izboljša. Pogled mi otrpne na snegu, ki počasi zapira razpoko. Imam občutek, kot da od zunaj pokriva naju grob... Strahotno dolga je ta noč. Primus se nama je pokvaril in ničesar ne moreva zaužiti.

Goreče moliva k Bogu v grozoto noči, proseč ga usmiljenja.

Vihar traja tu doli redoma po dolge dneve in celo tedne brez prestanka. Toda naslednje jutro je izjema, ki samo potrjuje to pravilo. Kot po čudežu se nebo odpre v jasno. Potem najdem za kak kilometer daleč na ledeniku še — smučko! Zdaj vem, da sva rešena.

Dobri Bog, bodi zahvaljen! Zdaj ugotoviva, da sva včeraj med viharjem prevalila samo 500 m pota, in to v smeri severa, ki vodi še kakih 70 do 80 km po ledeni puščavi...

Sonce nama sijé, ko se ob devetih zjutraj spustiva v teku na smučeh proti vzhodu. Vse gorovje je na novo pokrito s snegom, od katerega odsevajo bleščéči sončni žarki. Po osmih urah pristaneva v tako zaželeni votlini taborišča I. Utrujena, se komaj zaveva, da sva ušla iz pekla.

Naslednji dan, 2. febr., se posloviva od Kontinentalnega ledu in jo ubereva proti matičnemu taborišču. Kako neskončno se razveseliva zelenja in dreves, neva v šotoru pod Menihovo skalo! Kot ko se upehana pod težo tovorov oddahda nama je podarjeno novo življenje, počivava tu tri dni, potem pa sestopiva

KOROŠKA

Koroški Slovenci in občinske volitve

Na Koroškem so bile že pred meseci razpisane občinske volitve v vseh občinah, razen za mesti Celovec in Beljak. Volitve bodo v nedeljo, 1. marca v 202 koroških občinah, število mandatov znaša skupno 2384. Po volilnem zakonu za občinske svete odpade na občine do 500 prebivalcev 7 mandatov, od 501 do 1000 9, od 1001 do 2000 11, od 2001 do 3000 13, od 3001 do 6000 17, na občine z nad 6001 prebivalca pa 11 mandatov.

Koroška je razdeljena na 7 okrajev. V 4 živi slovenska manjšina, zato bomo pri teh navedli tudi število in velikost občin:

Šmohor — 19 občin (4 do 500, 7 do 1000, 6 do 2000 ter 2 do 3000).

Beljak — 27 občin (4 do 1000, 8 do 2000, 6 do 3000, 7 do 6000 in 2 nad 6000).

Celovec — 41 občin (2 do 500, 9 do 1000, 19 do 2000, 8 do 3000, 1 do 6000 in 2 nad 6000).

Velikovec — 18 občin (2 do 1000, 7 do 2000, 3 do 3000 in 6 do 6000).

Za volitve je bilo treba vložiti vo-

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Mednarodno gospodarsko zasedanje v mestu Alta Gracia

V mestu Alta Gracia v prov. Córdoba se je v ponedeljek pričelo zasedanje Posebne komisije latinskoameriške koordinacije — Comisión especial de Coordinación Latinoamericana —, ki je neke vrste posvetovalni organ Organizacije ameriških držav. Sestanek je važen zaradi razprav o vprašanjih, ki se nanašajo na gospodarski in socialno področje v latinskoameriških državah z namenom, da naj bi se o njih vskladilo njihovo mnenje za enotno nastopanje treh držav na bodoči Mednarodni konferenci za trgovino in razvoj, ki bo še to leto v Ženevi.

Argentinsko delegacijo vodi minister za gospodarstvo dr. Blanco, ki je imel tudi otvoritveni govor. V njem je navajal, da je v svetu sedanji gospodarski in politični položaj povsem drugačen, kot je bil ob zaključku II. svetovne vojne. Iz dneva v dan se večajo razlike med industrijsko močno razvitimi državami in tistimi, ki so šele v gospodarskem razvoju. To razliko je po njegovem mnenju treba zmanjšati s spremembo dosedanjih svetovnih trgovinskih tendenc, z odstranitvijo protekcij in diskriminacij. Zemljepisna raztegnjenost trgovine in mednarodno finančno sodelovanje morata tudi priti do veljave.

Za argentinskim gospodarskim ministrom je govorilo še več govornikov. Med drugimi je glavni tajnik Organizacije ameriških držav dr. José Moro poudarjal, da živimo v dobi likvidacije kolonialnih posesti, katere mora nadomestiti mednarodna solidarnost. Ta mora priti do izraza v vseh oblikah mednarodnega gospodarskega sodelovanja.

Predsednik dr. Illia na prazniku žita v mestu Leones

V mestu Leones v provinci Córdoba je februarja meseca vsako leto velika slavnost — praznik žita. Na slavnost pridejo najvišje državne osebnosti, kajti to je vsakoletna skupna prireditve argentinskega poljedelstva. Letošnjih slavnosti je udeležil tudi predsednik republike dr. Illia v spremstvu podpredsednika dr. Perette-ja in drugih odličnih osebnosti. Predsednik dr. Illia je na slavnosti tudi govoril. Poveljeval je kmetijski stan, ljudi podoželja, ki po straneh argentinskih poljih ustvarjajo blagostanje narodu in državi. Zatrjeval

v dolino, od koder se bova 1. 2. lahko s poštnim vozom peljala na vzhodni rob celine in od tam proti domu.

Dejavnost SLOVENSKO-ARGENTINSKE ODPRAVE NA KONTINENTALNI LED 1964 je s tem zaključena.

Pozdrave od Lucianota, prav posebno pa pozdravljam jaz vse naše planince in planinske prijatelje ter lep pozdrav Vam Vaš Peter.“

O dejavnostih odprave sta bili obveščeni Universidad v Čilu in Academia Nacional Argentina de Geographia, kateri vodita za raziskovalno področje tudi evidenco o gorniških dejavnostih.

Poleg tega bodo doseženi uspehi objavljeni tudi v svetovnih alpinističnih publikacijah.

Ko zaključujemo s tem tudi mi poročila o tej ekspediciji, izrekamo čestitke predvsem vodji odprave Petru Skvarči za trikrat razvite prvenstvene slovenske barve, njegovima tovarišema v navezi Guciju Mengelle in Luciano Pera za njuno sodelovanje, pa tudi Slovenskemu planinskemu društvu, ki je sprejelo to odpravo že od početka pod svoj patronat.

Ob pogrebu pisatelja Franca Ks. Meška

Pod gornjim naslovom objavlja celovški „Naš tednik-Kronika“ z dne 13. februarja pismo slovenjgraškega dekana Jakoba Sokliča koroškemu slovenskemu župniku Tomažu Ulbingu. V njem g. dekan Soklič takole popisuje zadnje dneve in smrt pisatelja Ksaverja Meška:

„Dragi gospod župnik!

Hvala Vam, da ste se tako lepo spomnili našega Meška. Zelo nam je žal za njim, a dočakal je visoko starost in bil bolan. Naši zdravniki so mu pomagali in vsi smo ga radi imeli, a sedaj je prišlo do tromboze zaradi noge in je hudo trpel, a samo dva dni. V bolnišnico so ga pripeljali v petek, v soboto ponoči pa je že umrl. V petek sva še mnogo govorila, sem pa videl, da se bliža smrt. Na mrtvaškem odru je ležal en dan v moji hiši in smo mu pripeljali sijajno slovo iz mesta, s petjem, govori in tisočglavo množico. Skoro na Sele ga je spremljalo mnogo avtov. Pogreb je bil veličasten. Naš škof (marib. škof dr. Držečnik, op. ur.) ga je pokopal ob asistenci 115 duhovnikov, ljudstva pa vse polno, v cerkvi se niti gibati niso mogli.

Tako je dotrpel. Veliko je napisal, veliko doživel in silno je bil priljubljen. Zelo nas je ganilo, da so tudi koroški duhovniki prišli in govorili na grobu. Meško se je kaj rad spominjal Koroške in tudi o Vas mi je pravil.

Pokopan je na Selah, poleg križa. Upam, da mu bomo postavili lep nagrobnik, saj ga je zaslužil.“

PROŠNJA NAROČNIKOM

Vsem naročnikom, ki nimajo še plačane naročnine za leto 1963, je uprava poslala opomine. Prav lepo jih prosimo, da nam zaostalo naročnino čimprej plačajo. To lahko store osebno v upravi, ali pa po pošti z bančnim čekom odn. poštno nakaznico (giro postal). Tisti naročniki, ki list prejemajo po skupinah, naročnino lahko plačajo tudi poverjeniku, pri katerem list prejemajo.

v kateri bi vlada, politične stranke ter Glavna konfederacija za delo izdelale predloge za rešitev vprašanj, ki so v zvezi z zboljšanjem socialnega položaja delovnega ljudstva, z ureditvijo gospodarskega položaja v državi, s povečanjem industrijske delavnosti in z izvajanjem velikih javnih del. Toda s svojim predlogom pri CGT ni uspel. CGT je namreč izjavila, da pri izvedbi svojega bojnega načrta vztraja še naprej.

V obsodbi od CGT objavljena bojna načrta so bili doslej najodločnejši predstavniki 32 demokratičnih gremijev, demokratska socialistična stranka ter predsednik stranke Zveze argentinskega ljudstva biv. predsednik vlade osvobodilne revolucije. gen. Aramburu. Ta je v svojem govoru zelo kritično omenjal delo tudi sedanje vlade na političnem, gospodarskem in socialnem področju. Ostro je obsodil tudi zadržanje tistih strank, ki so se podredile CGT in dale pristaneke za „prevratne načrte temnih sil, ki kujejo zaroto proti republiki in njenim demokratskim ustanovam“. V nadaljnjem je zatrjeval, naj nikogar ne preseneča dejstvo, če bo spričo neodločnosti vlade in podrejanja političnih strank CGT v državi nastala praznina, ki jo hoče izpolniti CGT, toda ne kot sindikalna ustanova, marveč kot politična sila. Zato resno opozarja tako vlado, kakor politične stranke in delavstvo ter jih roti, naj se dobro zavedajo, da „bo CGT predstavljala stalno zaroto proti svobodi in stabilnosti vlade, če se bo spremenila v političen organizem“.

Glede izvedbe bojnega načrta, ki ga je napovedala CGT in ki naj bi dosegel višek z zasedbo tovarniških obratov, pa delavstvo ne sledi povsem slepo vodstvu CGT. Tako je n. pr. v Swiftovih klavninah ter v klavnici Wilson izjavilo, da bo sicer izvajalo bojni načrt v vsem, samo pri zasedbi obratov ne bo sodelovalo in jih tudi ne bo zasedlo.

Močno razburjanje v sindikatih je pa povzročil krvavi dogodek, ki se je v torek zjutraj zgodil v Rosariju na zborovanju članov raznih sindikatov, ki so poslušali poročilo o poteku priprav za izvedbo bojnega načrta. Poročila navajajo, da je med pristaši nacionalistične skupine „Tacuara“ in filocalstrovi prišlo do streljanja. Na mestu so bležali tri mrtvi, več je pa bilo ranjenih. Ta nesrečni dogodek izbrabljajo tisti, ki na vsak način hočejo doseči, da bi CGT gnala svojo stvar na ostrino in v državi ustvarila še večjo zmedo.

Novice iz Slovenije

Prešernove nagrade, za leto 1964 so prejeli v Ljubljani na Prešernov dan, t. j. na dan Prešernove smrti, naslednji: Štefica Droščeva za gledališke stvaritve v minulem etu, Edvard Kocbek za pesniško zbirko „Groza“, Miško Kranjc za roman „Mladost v močvirju“, Marij Pregel za slikarska dela, razstavljena marca 1963 v Ljubljanski moderni galeriji in Slovenski oktet. Poleg tega so podelili na slavnosti v Filharmoniji tudi 14 nagrad iz Prešernovega sklada, na univerzi je pa dobilo 61 študentov nagrade za najboljše disertacije.

Ljubljanska opera bo v okviru kulturne izmenjave med Slovenijo in Koroško znova gostovala v Celovcu. Dne 7. marca bo uprizorila Verdijevo opero Macbeth, naslednjega dne pa Wolf — Ferrarijevo opero „Zdraha na trgu“. Ljubljancem bodo konec marca vrnil obisk člani mestnega gledališča v Celovcu ter bodo v slovenski prestolnici nastopili z Raymondovo opereto „Modra maska“. V začetku meseca bo odšla na gostovanje v Celovec tudi Slovenska filharmonija.

Uprava ljubljanske univerze je na predlog fakultete za naravoslovje in tehnologijo ter v soglasju in pristanom dekanov fakultet za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, fakultete za elektrotehniko in fakultete za strojništvo podelila članu Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Josipu Plemelju častni doktorat matematike in tehniških znanosti v priznanje njegovih dosežkov na področju matematičnih znanosti. Dr. Plemelj je postal častni doktor ljubljanske univerze za 90-letnico svojega življenja v decembru mesecu.

Društvo književnih proizvajalcev-Slovenija je v decembru priredilo spominski večer, ki je bil posvečen pok. prof. dr. Antonu Sovretu. O Sovretovem prevajalskem delu je govoril Božidar Borke, izbrane prevode pesmi in proze sta recitala Mara Černe in Janez Čuk, grške ter latinske pesmi v izvorniku pa dr. Kajetan Gantar in dr. Franjo Smerdu.

V Ljubljani so v prostorih Moderne galerije odprli obnovljeno in spopolnjeno zbirko, ki prikazuje slovensko likovno umetnost od prvih impresionistov Jakopiča in Groharja do najnovejših likovnih umetnikov.

V Mariboru so zgradili nov most čez Dravo. Z nadvozom nad Ulico kneza Koclja je dolg 304,30 metrov, širok pa 22 m. Od tega odpade dvakrat 7 metrov na cestišče, dvakrat 2 metra za kolesarski stezi in dvakrat 2 metra za dvignjena hodnika za pešce. Največji razpon med rečnima opornikoma znaša 100 metrov. Za premostitev 304,30 metrov dolžine je bilo vgrajeno 9152 kub. m. betona, 225 ton žice in 464 tonskega železa. V Sloveniji je sedaj že 17 cestnih mostov, ki so nad 100 metrov dolgi.

V ljubljanskem kom. listu neki bralec sarkastično vprašuje, če obstoja kak

zakonski predpis, ki prepoveduje rabo slovenskega jezika pri napisih v vlakih, ki vozijo na progi Maribor-Ljubljana. Čeprav se vozi v vlakih na tej progi 99% slovenskih potnikov, so vendar na oknih napisih „Opasno je naginjati se kroz prozor“. Nad vrati v kupeje je napis „Pušáci“, na stenah v kupeju so slike, kot npr. „Koviljača“, „Banjsko lečilišče“. Poleg zasilne zavore je pritrjen napis „Kočnica“. Vsi ti napis so navedeni še v francoščini, nemščini in italijanščini, samo slovenske besede ni nikjer. Garderoba pa ne izstavlja za prtljago potrdil, marveč „ostavnico“.

Poštna uprava v Jugoslaviji je izdala novo serijo poštne znamke pod imenom „Velikani naše kulture“. Petdeset dinarska znamka ima sliko pred stoletjem umrlega velikega slovenskega slavista dr. Frana Miklošiča. V seriji „Umetnost v Jugoslaviji skozi stoletja“ pa ima znamka za 100 din sliko znamenitega Robbovega vodnjaka pred ljubljanskim magistratom.

Umrli so v Ljubljani: Anton Jerman, upok., Justina Soeil roj. Kavčič, Marija Hauptman roj. Perko, vdova strojevodje, Marija Bizjan roj. Novak, Martin Gole, upok. cestne žel., Marija Poljanšek, upok. Tov. tovarne, Kristina

SLOVENC I V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Upeh slovenskega obrtnika

V današnji številki objavljamo oglas o preselitvi krojaške delavnice družine Janka Arnska iz dosedanjih prostorov v ul. Luis Pasteur 851 v mestu Victoria v lastno hišo v Don Torcuatu, Avda. Angel T. de Alvear (Ruta 202), t. j. med Panamericano, ki v tem kraju še ni dovršena in ul. J. de Garay — naselje Critica. V prostorni hiši je poleg krojaštva tudi trgovina z bogato izbiro vseh vrst blaga za obleke in plašče ter suknje, ter drugih tekstilnih izdelkov, razen tega pa tudi čistilnica za obleke. G. Janku Arnsku, vnetemu in delovnemu članu slovenske izseljenske skupnosti, k uveljavitvi v novem svetu ter razširjevalcu slovenskega tiska med rojaki v okolju, v katerem živi in deluje, iskreno čestitamo, prav tako vsem članom njegove družine in želimo vsem še več uspehov pod lastno streho.

Družinska sreča. V Slovenski kapeli sta bili kršeni: Matilda Patricia Stefe, hči Jerneja in Marjete roj. Grile. Botra sta bila Jernej Stefe in Marija Grile, krstitelj pa je bil direktor g. Anton Orehar; ter Marija Ivana Pavlina Kočar, hči Ivana in Marije roj. Šiler. Otroka je krstil g. dr. Alojzij Starc, za botra sta pa bila Marijan Šilar in Ivica Šilar. Srečnima družinama naše čestitke!

Šilerjeva mama

Med vojno sem spoznal življenjepisca dr. Janeza Kreka in bivšega narodnega poslanca, tedaj pa ravnatelja novomeške gimnazije Ivana Dolenca. Med mnogimi zanimivostmi, ki jih je gospod ravnatelj znal povedati, se do bro spominjam naslednje: Kmalu ko je postal poslanec leta 1938, je zvedel, da

Istinič-Butina roj. Novak, Janez Varl, vodja mehanične delavnice, Pavla Pirker, Lojzka Triller, učit. v p., Franc Hrovat, livar v p., Franc Pogačar, upok., Jožica Lah roj. Smukavec, Ivanka Grm roj. Debevec, Terezija Zupanc roj. Romih, vdova, Peter Care, upok., Terezija Troha, por. Loger in Marija Uršič roj. Štrajher v Duplici, Franjo Globevnik, gozdarski tehnik na Bledu, Julka Remškar v Zuerichu, Alojz Pavlin, komercialist v p. v Celju, Avgusta Primožič, pos. in mizarski mojster v Tržiču, Pepca Šabec v Postojni, Jože Zalar, biv. gost. in pos. v Borovnici, Jožef Porenta, pos. v Sp. Bitnjah, Jakob Štruc v Trbovljah, Marija Novak v Ribnici na Dol., Franc Jenčič v Mariboru, Ivka Rom roj. Pleško v Šmarju pri Jelšah, Antonija Dragar roj. Prašnikar in Črnučah, Bernard Wltavsky v Celju, Ivan Škarja, zavirač v Zgornjem logu pri Litiji, Franc Tomšič v Koritnici, Franc Lovše v Devici Mariji v Polju, Vinko Podjed v Britofu, Hinko Nečimer, sodni uradnik v p. v Škofji Loki, Franc Babnik, žel. v p. v Vašah pri Medvodah, Marijac Moljk roj. Gruđen v Gor. Logatcu, Marija Keber roj. Sajovic v Celju, Ivan Kralj v Brežicah, Franc Javoršek v Litiji, Janez Berčič, upok. v Stari Loki, Marija Suštaršič na Vrhniki, Jožefa Prosenec v Zagorju ob Savi, Marija Gruđen v Novem mestu, Emil Molan, upok. v Radovljici, Ivan Kociper na Vrhniki in Ema Bizjak v Trbovljah.

je v neki družini dopolnila 30 ali 40 let dela neka gospa, ki je v družini uradno sicer veljala za nameščenko, ne uradno pa je bila oseba, ki je vse vodila in vse držala. Za njeno tiho in neumorno delo 30 ali 40 let ji je tedaj pravkar izvoljeni poslanec posredoval čestno odklonjenje, celo brez plačanja dolžnih pristojbin.

„Zakaj sem to naredil?“, je omenil ravnatelj Dolenc. „Zato, ker sem bil prepričan, da na tak način vsaj na zunanjo damo priznanje osebi, ki je vse svoje življenje posvetila neki zaključni skupnosti, družini. V utemeljitvi za odklonjenje sem tudi navedel, da je med slovenskim narodom sploh ogromno ljudi, katerih imena nikdar ne zaidejo v dnevni tisk, a vendar drže slovensko stvar pokonci: družine in društva, okolja in organizacije. V tej osebi, ki je vse svoje življenje posvetila blagru in napredku družine, ki niti njena ni bila, sem hotel poudariti žrtev vseh neznanih in nikdar imenovanih junakinj v slovenskem življenju.“

Tako nekako je ravnatelj Dolenc pripovedoval. Na te besede sem se spomnil, ko sem pretekli teden v Svobodni Sloveniji bral, da je umrla plemenita mati Šilerjeva. Buenos Aires je tako velik, da pogosto niti ne zveš, da je nekdo hudo bolan, kaj šele do časa, da je umrl. Zato novica v listu bolj prizadene.

S Šilerjevo mamo je odšla počivat žena, ki bi tudi zaslužila odklonjenje. Ne samo zato, kar je storila kot mati, tudi ne kot žena in zavedna in verna Slovenka. Šilerjeva mama spada v vrsto tistih mnogih slovenskih žena, ki jih nikdar nisi zasledil v javnosti, pa so vendarle držale ogle pri hiši. Posebno še, ako jim je bilo usojeno živeti

Albin Petelin — 60-letnik



Kdor ga pozna, mu pač ne bi prisodil 60 križev, ki jih ima že nad sabo. Tako je še visoko zdravnan, postaven, čil, veder in prožen, poln delovne sile in volje. Pa je le 60 letnik, kakor to potrjujejo njegovi rojstni podatki. Postal je to dne 13. t. m., kajti na Viču je zagledal luč sveta dne 13. februarja 1904.

Nadarjenega fantiča so starši poslali po končani ljudski šoli na učiteljsko, kajti učiteljski poklic ga je veselil in si ga je zato tudi izbral. Med dijaškimi leti se je vneto udeleževal v katoliških srednješolskih dijaških društvih, pri sru mu je bila zlasti telesno vzgojna kat. mlad. organizacija Orel.

Po maturi je dobil prvo učiteljsko službo v vinorodnih Artičah pri Brežicah, zatem pa v Cerkljah. V obeh krajih ni prav nič skrival svojega kat. prepričanja, zato je vneto pomagal pri delu v tamošnjih kat. prosvetnih in vzgojnih organizacijah.

Sposobnost učitelja Petelina pri mladinskem vzgojnem in upravnem šolskem delu ni ostala prikrita njegovim predstojnikom. Kmalu so ga premestili na kr. bansko apruvo, kjer mu je bil na prosvetnem oddelku zaupan referat proračunov krajevnih šolskih odborov. To nalogo je izvrševal z vso vestnostjo in v splošno zadovoljstvo, kakor tudi nadzorniško službo, ko je pred vojno postal šolski nadzornik za ljudske šole za ljubljanski okraj.

Svoje organizacijske in upravne sposobnosti je posredoval tudi ostalim ter je skupno s Petrom Hornom napisal in izdal Priročnik za šolske upravitelje in poslovođe krajevnih šolskih odborov.

Vsa leta se je v domovini vidno udeleževal

v tako težkem ozračju, kakor je bilo prav industrijsko v kranjski okolici. Od tistih let, ko je z močjem Pavlom osnovala družino, pa do vseh let krize, ki je bila resnično huda, do štrajkov in nerednih delovnih ur, do boja za vsakdanji kruh, ko si ni mogel še bolj pridene delavce privoščiti svoje hišice, ker so ga trle dnevne potrebe ali pa težave preostalih let, do železno težkih dni v taborišču in tudi na tujem: vsa tista leta je mama Šilerjeva bila središče, okrog katerega se je zbirala družina, prihajali znanzi, sosedje pa prijatelji njenih otrok.

Zdaj je šla počivat. Osmrtnica v časopisu in sporočilo med novicami so zunanji izraz njenega odhoda. V družini je nastala vrzel, v slovenski skupnosti pa je eden od členov manj, tistih in takih členov, ki slovenstvo drže. Vsak odhod iz naših vrst je hud. Težak zato, ker nas je vsak dan manj in dela

SLOVENC I POSVETU

ZDRUŽENE AMERIŠKE DRŽAVE

Po preselitvi akad. slikarja in kiparja Franceta Goršeta iz Clevelanda v New York, so si kipar France Gorše ter slikarja Jože Vodlan in Miro Zupančič uredili stalno bivališče in umetniški atelje za svoje delo na 665 Woodward Avenue, Brooklyn 27, N. Y.

V Milwaukee, Wis. je umrl dr. Cvetko Gregorič, ki je bil v domovini pred vojno glavni tajnik Zveze industrijcev v Beogradu. Zaradi svoje sposobnosti je užival v jugoslovanskih gospodarskih ustanovah velik ugled. Bil je zaveden Slovenec ter se je v Beogradu rad udeleževal slovenskih prireditiv. Njegov sin, dr. Danilo Gregorič, je bil pred vojno direktor lista Vreme, ter znan po svoji knjigi, ki jo je napisal po zlomu Jugoslavije „Samomor Jugoslavije“. Komunisti so ga obsodili na dolgoletno zaporno kazen, ki je pa ni vse prestal, ker je prej v zaporu umrl.

Daljni prednik dr. Cvetka Gregoriča je bil Ilija Gregorič, ki je bil kot vodja slovenskih kmečkih upornikov v 16. stoletju na Dunaju usmrčen.

KANADA

Sv. Slovenija je že ponovno poročala o življenju in delovanju Slovencev v Winnipegu, ki so si postavili lepo cerkev, v kateri so sedaj vse cerkvene pobožnosti. Dušno pastirstvo med tamšnjimi Slovenci vodi slovenski lazarist g. Jože Mejač, znan med Slovenci v Argentini po svojem vnetem udeleževanju med slovensko mladino v Slovenski vasi v Lanusu.

Ker je slovenska cerkev v Winnipegu prostorna, hrvaški naseljeni v tem

Vsak teden ena

TO JUTRO...

France Balantič

To jutro je polno samotnih trav in jaz pastir sem v gori zapuščeni, kako je po bregovih mah zelen, v laseh imam razkošje cvetnih glav.

Vsi prsti trepetajo po piščali, glasovi tiho božajo rokó, tako rad segel bi v globoko dno, kjer brez glasu so bratje obležali.

V slovo zaklal sem svojo ovco belo, razlil sem kri čez čelo jim veselo, da videli bi mojo bol v temi...

Spomini... Ni več bratov ne krvi, in kakor v mirno žalostnih obredih, bom vedno tožil v jutru v zvokih bledih

stvoval v Slomškovi družbi, stanovski organizaciji slov. kat. učiteljev.

Leta 1945 se je z ostalimi slovenskimi protikomunističnimi begunci naselil na Koroškem, kjer ga je Socialni odbor imenoval za nadzornika vseh slovenskih begunskih ljudskih šol in otroških vrtec na Koroškem in Štajerskem. To odgovorno službo je opravljal z vso ljubeznijo do slovenske begunske mladine od leta 1946 do 1948, ko je emigriral v Argentino. Tu je dobil zaposlitev kot delovodja v velikem lesnem podjetju.

V Argentini je ostal tudi deloven član slovenske organizirane skupnosti ter se ni odmaknil od dela v njej. Tako je bil že leta 1949/50 gospodar v Društvu Slovencev, pozneje mu je bila pri sru zlasti pristava v Moronu-Castelarju, na kateri je nekaj časa vodil tudi gostinski obrat.

Ves čas podpira tisk slovenske demokratske izseljenske skupnosti v Argentini in vso njeno ostalo dejavnost.

Ob šestdesetletnici se jubilanta poleg njegovih osebnih prijateljev in znancev spominja tudi Svobodna Slovenija ter mu želi še dolgo življenje v zdravju in moči, Boga pa prosi naj mu ob tem življenjskem prazniku podeli to, kar je njemu samemu najljubše in najdražje.

vsak dan več. A verujem, da bodo tisti, ki so odšli, prosili v nebesih, da bomo drugi vzdržali.

Morda je Šilerjeva mama želela, da bi umrla doma, v Sloveniji. Katera mati si tega ne želi? Zdaj ne bojo grintovci se ne bo odbijali sonce, da bi svetilo na rože na njenem zadnjem domu. Ostal pa bo spomin, ostala vroča želja in ljubezen do rodne zemlje pa upanje, da se bomo enkrat vsi sešli.

Zdaj ne delimo nikakih odklonovanj. Zdaj znamo bolj ko kdaj ceniti delo, predvsem tiho delo nešteto naših mam, ki so nam bile v oporo, ponos in pogum. Šilerjeva mama je med njimi.

Naj v miru počiva na tujem v zavešti, da je dane ji talente prav uporabila. Njen razgovor z Bogom bo silno enostaven: mama sem bila in delala sem. Pavle Rant

Spominu dr. Frana Šijanca

Poročali smo že, da je prejšnji mesec umrl v Mariboru znani umetnostni zgodovinar in kritik dr. Fran Šijanec. Rojen je bil 31. decembra 1901 v Poljčanah odnotnemu nadučitelju in krstil ga je štajerski Aljaž, poznani Mlakarjev soplezalec v Alpah, župnik Alojzij Čilenšek. Po klasični maturi se je vpisal na ljubljanski univerzi na umetnostno zgodovino k profesorjema Izidorju Cankarju in Vojeslavu Moletu, ki sta že imela manjši kader rednih in večje občinstvo izrednih slušateljev. Šijanec je bil reden slušatelj, a svoje „stare hiše“ je vedno presenečal s precej samovoljnimi odkritji, tako da niso sprva prav trdno verovale vanj in se tem rajši z njim šalile. Šijanec jim ni nič zameril in študiral po svoje naprej. Ko je pričela prihajati učna doba h koncu, je prinesel nekoč k Izidorju Cankarju šop fotografij o delih slovenskih baročnih slikarjev Straussov, očeta in sina, češ da bo o njima napisal disertacijo. Cankar, ki ni bil najboljši poznavalec slovenske umetnosti in se je s svojimi slušatelji rad kaj šalil, je ob pregledu fotografij dejal: „To je pa bolj ljudska umetnost, pa poskusite, če hočete.“ Šijanec se ni dal oplašiti, napisal je disertacijo in jo predložil. Seveda je bila sprejeta in pohvaljena. Dr. Fran Kovačič je pridobil avtorja, da je večino disertacije objavil v mariborskem časopisu za zgodovino in narodopisje. Med tiskanjem je pa Šijanec hotel venomer kaj spreminjati in dodajati, tako, da je dr. Kovačič potem odklonil Šijanca kot sodelavca, ko je ma-

ribersko zgodovinsko društvo hotelo nadaljevati serijo Stegenškovih umetnostnih topografij. Že tedaj pa je bil Šijanec tudi upoštevan kritik in raziskovalec sodobne umetnosti, in potrdil s tem staro pravilo, da je umetnostni zgodovinar navadno tudi najboljši poznavalec nove umetnosti. Ko je šel po ljubljanskem doktoratu Šijanec za eno leto na Sorbonno, je njegov ugled med Slovenci zelo narastel, čeprav je še vedno ohranil značaj neke šaljive posebnosti.

Toda službe za umetnostne zgodovinarje so bile takrat na Slovenskem zelo redke. Šijanec se je moral zadovoljiti s profesorskim mestom za splošno zgodovino na celjski gimnaziji. Celjski dijaki pa niso mogli prehaliti, koliko so se pri njem naučili; vse več, kot pri splošnih zgodovinarjih. V Celju je izdal zajetno monografijo o slikarju Albertu Sirku, tedaj svojim tovarišu na gimnaziji. Obenem so dozorevale njegove monografije o Matiji Jami, Ivanu Vavpotiču in Ivanu Zajcu.

S prihodom nacistov na Štajersko se je pričel tudi za Šijanca križev pot. Na cementnih tleh v kleti mariborske meljske vojašnice je zatisnil oči starčku, svojemu krstitelju, župniku Lojzetu Čilenšku, potem pa je moral na juvoghod in se je tako bliže seznanil s hrvaško umetnostno preteklostjo. Po obnovitvi Jugoslavije je postal kmalu umetnostni kustos na Reki. Odtod je omogočil nadškofu Srebrniču obnovitev še romanske stolnice na otoku Krku, in se zavzel za restavratorska dela na

Trsatu, ki je bil vedno tudi Slovincem draga božja pot.

Slednjic je dobil zaslužno mesto v svoji domači slovenski štajerski, ko je postal ravnatelj Zavoda za spomeniško varstvo v Mariboru. Iz moderne umetnosti je ta čas dokončal svoje, po obsegu največje tiskano delo „Sodobna slovenska likovna umetnost“, ki jo je ocenilo tudi tukajšnje Meddobje 1963, VII, 1—2. Spomeniški urad v Mariboru je organiziral pravzaprav šele on. Najvažnejša njegova dela na terenu so prenovitev mariborske stolnice in bližnjega znamenja za večno luč rajnim, mariborskega baročnega kužnega znamenja na glavnem trgu, že zelo propadle minoritske cerkve, mariborskih srednjeveških mestnih stolpov ter raznih baročnih stavb v mestu (Vetrinjski dvorec itd.). A njegova delavnost je obsegala tudi ohranitev spomenikov v štajerskem podeželju, da omenimo le opatijsko cerkev v Celju in župno cerkev v Murski Soboti.

V zadnjih letih je hudo zbolel. Že ves betežen je šel v Slovenjgradec, kjer je odprl spominsko razstavo slikarjev Straussov, z njima tako povezujoč svoj prvi veliki znanstveni tekst s svojim zadnjim znanstvenim delovanjem.

Šijančevo učeno delo je seveda mnogo obširnejše, kot smo mogli tu napisati. Ob smrti mu je govoril poleg številnih drugih tudi prvi veliki slovenski konservator dr. France Stele, ki je bil poleg dr. Izidorja Cankarja njegov poglavitni vzor.

Naj mu bo lahka mariborska štajerska zemlja, ki jo je s svojim delom tako bogato proslavil! M. M.

SLOVENCJI PO SVETU

(Nadaljevanje s 3. strani)

se je zanje, verjetno brez sleherne težave. Prišel pa je in mi to povedal. Pri pomnil sem, da sem ga na misijon klical jaz, v prvi vrsti za naše rojake in da je tudi na škofiji tako dogovorjeno. Ko se je pri tem skliceval, da je on Hrvat in da ima večjo dolžnost, da skrbi za svoje, nisem več silil vanj. Naj naredi, kakor se mu zdi bolj prav. Prisiliti ga pa tako ne kaže. Tako smo imeli misijon kar sami in mislim, da ni ravno slabo uspel. G. Mejač svoje poročilo zaključuje z ugotovitvijo, da se je „novica o patrovem prihodu in njegovi odločitvi hitro raznesla po mestu“ in da je „vzbudila najrazličnejše komentarje“.

Svojo cerkev hočejo imeti tudi Slovenci v Hamiltonu. Za graditev so škofiji že predložili načrte, toda tam bi raje videli, če Slovenci ne bi zidali nove cerkve, ampak raje kupili kako staro cerkev. Najprej so jim ponujali v nakup protestantsko, sedaj pa razpadajočo italijansko cerkev. Slovenci se za take ponudbe na škofiji prav nič ne navdušujejo, ker imajo za graditev cerkve zbrana denarja že za kritje polovice gradbenih stroškov, za drugo polovico pa imajo tudi že zagotovljene vire.

MEDNARODNA SOCIALNA SLUŽBA ZA BEGUNCE

Mednarodna socialna služba, posvečevalni organ Gospodarskega in socialnega sveta Združenih narodov, ki ima svoj sedež v Ženevi, svojo delegacijo pa tudi v Argentini, nas naproša za objavo naslednjega sporočila:

Meseca februarja je Mednarodna socialna služba obnovila svoje važno delo za pomoč beguncem v svojem oddelku za pravno pomoč.

Begunci vseh narodnosti lahko pridejo v urade te ustanove s potnimi listi, s katerimi so prišli v Argentino, za ureditev različnih pravnih zadev: v prvi vrsti morajo tisti begunci, ki nimajo rojstnega ali proročnega lista iz države, v kateri so se rodili, kakor tudi tisti, ki te listine imajo, toda niso potrjene od argentinskega konzula v dotičnih državah, začeti tkzv. postopanje „información sumaria“ z dvema pričama pred sodiščem. Naša pisarna se bavi s preskrbo takih potrdil (rojstnega, proročnega ali mrliškega potrdila) skoro v vseh državah svobodnega sveta. Prav tako posreduje vpis dotičnih inozemskih listin v argentinski Registro Civil. Razen tega skušamo v primerih, da so se otroci beguncev rodili v taboriščih za razseljene osebe v Evropi, doseči vpis njihovih krstnih listov v pristojne državne registre (npr. v Italiji, Avstriji ali Nemčiji). Vsa ta potrdila so nujna za številne postopke, kot npr. za pridobitev državljanstva, vpokojitve, in podobno. Razen tega Mednarodna socialna služba nudi svojo pomoč in nasvete za doseg upokojitve starostnih pokojnin, pokojnin vdovam itd.

Kot že omenjeno, je za ugotovitev položaja begunca potrebna predložitev potnega lista, s katerim je prosilec prišel v Argentino.

Uradi Mednarodne socialne službe v Buenos Airesu poslujejo v ul. Paseo Colón 255, 11. nadstropje ob torkih in četrkih od 16. do 20. ure za pravno pomoč, ob sredo od 14. do 20. ure pa za upokojitve in pokojnine.

Pisarna Mednarodne socialne službe v Córdoba pa posluje v ul. 9 de Julio 336, 3. nadstropje, dnevno od 16,30 do 19,30 ure.

SLAVISTIKA IN SOVJETOLOGIJA NA BUENOSAIREŠKI KATOLIKI UNIVERZI

V eni prejšnjih številkih našega tednika smo poročali o poteku I. letnika v naslovu omenjenega univerzitetnega tečaja. Sedaj sporočamo vsem tistim slušateljem, ki naderavajo polagati marčne izpite, da bodo ti v naslednjem vrstnem redu: 17. marca — zgodovina slov. kultur in slovanske književnosti; 20. marca — zgodovina polit. institucij zah. Slovanov ter zgodovina polit. institucij vzh. Slovanov; 25. marca — sovjetologija: socialna, gospodarska, pravna in politična struktura sovj. bloka. Vsi izpiti bodo omenjene dni začeli ob 20. uri v avlah kat. univerze na Río Bamba 1227.

Vpisovanje slušateljev v II. letnik tečaja traja do 20. marca. Vpisnina bo tudi letos, kakor kaže, 300 pesov ter mesečna pristojbina 100 pesov. Načrt predavanj II. letnika je že izdelan, toda trenutno še čaka odobritve univerzitetnega tajništva. V kratkem bomo objavili celotni program predavanj II. letnika.

Prav tako do 20. marca traja vpis za I. letnik tečaja za nove slušatelje. Pogoji so isti kot lansko leto: bodisi v kasteljansko prevedenega maturitetnega spričevala iz domovine ali druge države, overovljenega s potrdilom centralne organizacije narodnosti, h kateri kandidat pripada. Za slušatelje, ki trenutno ne morejo predložiti srednješolskega maturitetnega spričevala, se lahko vpišejo s tozadevnim potrdilom centralne organizacije svoje narodnosti. Pri vpisu je treba oddati tudi dve fotografiji formata za legitimacijo.

Snov predavanj I. letnika bo tudi letos ista, kakor je bila lansko leto, se pravi: kakor našeta v prvem odstavku zgoraj za marčne izpite.

PO ŠPORTNEM SVETU

Zmagovalci IX. zimskih iger v Innsbrucku: Klasične discipline moški: tek na 15 km in 30 km — Mantyranta (Finska), tek 50 km — Jernberg (Švedska), kombinacija — Knutsen (Norveška), skoki srednja skakalnica — Kankkonen (Finska), skoki velika skakalnica — Engan (Norveška); ženske: tek 5 km in 10 km — Bojarski (SZ), štafeta 3x5 km — (Sovj. zveza). Alpske discipline moški: smuk — Zimmermann (Avstrija), veleslalom — Bonlieu (Francija), slalom — Stiegler (Avstrija); ženske: smuk — Haas (Avstrija), slalom — C. Goitschel (Francija). Hitrostno drsanje moški: 500 metrov — McDermott (ZDA), 1500 m — Antson (SZ), 5000 m — Johannesen (Norveška), 10.000 m — J. Nilsson (Švedska); ženske: 500 m, 1000 m, 1500 m in 3000 m — Skoblikova (SZ). Umetnostno drsanje moški: — Schnell-dorfer (Nemčija); ženske: Dijkstra (Nizozemska), pari — Belosova-Protopop (SZ); hokej — Sovjetska zveza Bob - dvosed — Kanada. Sankanje-enosed moški — Koelher (Nemčija), ženske: Enderlein (Nemčija), dvosed — Feismantl-Stengel (Avstrija).

Na terenu Portillo v Čilu bo leta 1966 svetovno smučarsko prvenstvo v alpskih disciplinah (smuk, slalom in veleslalom). Na teh smučarskih terenih je nedavno ameriški smučar Ralph Miller postavil nov svetovni rekord v hitri vožnji s smučmi. Novi rekord je 176 km na uro in je za 4,57 km boljši od dosedanjega, ki sta ga držala Amerikanca Vaughan in Dorthworth. Ker je v Portillo po mnenju strokovnjakov možno doseči hitrost 180 km, namerava čilska smučarska zveza povabiti naj-

boljše alpske vozače, da bi naskočili ta rekord in s tem tudi pomagali pri propagandi za bodoče svetovno prvenstvo v Čilu.

Prav gotovo malokdo ve, da je tako cenjeni Davisov pokal, ki ga dobi v prehodno posest najboljša teniška reprezentanca sveta, velika srebrna posoda za punč. Ko je bogati Davis razmišljal, kakšno trofejo, naj bi dal za nagrado za teniško srečanje med Angleži in Amerikanci, je domača gospodinjstva pomočnica predlagala to srebrno posodo, ki je bila sicer precej vredna, toda je niso uporabljali, ker jim ni bila všeč.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Društvo ZEDINJENA SLOVENIJA vzdržuje slovensko knjižnico, ki naj bi bila čim popolnejša. Za nabavo manjkajočih del pa je treba finančnih sredstev. Da bo imela mladina popolno zbirko slovenskega branja, postani član društva in velikodušno žrtvuj svoj skromni kulturni davek. Slovenska mladina ti bo hvaležna. Uradne ure društvenih pisarne: razen torška od 16 do 20. ob nedeljah od 10,30 do 12, ko posluje tudi knjižnica.

OBVESTILA

Vpisovanje otrok v slovenske ljudskošolske tečaje in pričetek pouka: Berazategui — sobota, 7. marca, ob pol štiri popoldne, Buenos Aires — bo sporočeno, Carapachay — bo sporočeno, Hurlingham — sobota, 14. marca ob 10, Mendoza — bo sporočeno, Morón — sobota, 7. marca ob 8,30, Ramos Mejía — petek, 6. marca ob 16, San Justo — ponedeljek, 2. marca ob 16,30, San Martín — sobota, 7. marca ob 15,30, San Miguel — bo še objavljeno, Slovenska vas — sobota, 7. ob 7 sv. maša, šola pa ob 15.

Gojenci Škofovega zavoda v Adrogué, oni, ki obiskujejo ljudsko šolo naj pridejo v zavod v nedeljo, 1. marca, najkasneje do 17. ure; gimnazijci pa v nedeljo, 8. marca, prav tako do 17. ure, ker v ponedeljek že pričnejo z rednim poukom.

Sestanek SDO bo v nedeljo, 8. marca po mladinski sv. maši.

Društvo Slovenska vas vabi članstvo na XI. redni letni občni zbor, ki bo v nedeljo, 8. marca, ob 16 v društveni dvorani.

Letni občni zbor Slomškovega doma bo v nedeljo, 15. marca ob 10 v prostorih Doma. Za vse člane obvezen!

Za proslavo 15-letnice slovenske službe božje v Ramos Mejía in društvenega delovanja na tem področju so priprave v teku. V nedeljo, 22. marca bo popoldne spominska sv. maša, nato v dvorani versko-kulturna prireditev. V nedeljo, 26. aprila pa bo prosvetno-družabna prireditev v prostorih Slomškovega doma.

Slovenska hranilnica z. o. z. sporoča svojim vlagateljem, da lahko dvignejo ali priprišejo k glavnici obresti za leto 1963 ob sobotah od 16 do 20 v združni pisarni, Avda. San Martín 263/I desno, Ramos Mejía.

Družabna pravda sporoča, da so na razpolago službe za osebe, izučene v elektronični. — Službo iščejo: 1. moški srednjih let z večletno prakso v postavljanju lesenih streh; 2. dve osebi srednjih let, večji pisarniškega dela. Informacije pri odborniku D. P. Janezu šestu (Tel. 12-3292).

Dijaki pozor! Vsem, ki so si preteklo

„RECREO EVROPA“ de Rovtar y Rovtar Hnos. TIGRE

Río Carapachay T. E. 749-0589 Vedno na razpolago za Slovence.

leto izposodili knjige na dijaškem seminarju, sporočamo, da jih lahko vrnejo v nedeljo, 2. in 8. marca po sv. maši v Slovenski hiši na Ramón Falconu.

Družabna pravda obvešča delodajalce, da ima v evidenci več rojakov, ki prosijo za delo. Med temi so tri osebe, sposobne za razna uradniška dela; krovični metalurški delavci, tekstilni delavci; osebe, primerne za delo vratarjev, nočnih čuvajev in skladiščnikov. V mestu Alta Gracia (prov. Córdoba) je pri slovenski družini na razpolago mesto čuvaja. V poštev prihajajo predvsem upokojenci. Kdor bi imel kako prosto mesto na razpolago ali bi vedel zanj, naj to sporoči telefonično g. Janezu Šestu (Tel. 21-3292).

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl Cascante

Escribano Público
Pta. baja, ofic. 2.

Cangallo 1642

T. E. 35-8827 Buenos Aires

ARBITER

splošna pravna pisarna

Rojake opozarjamo, da pisarna zaradi preselitve in celotne reorganizacije začasno uraduje v ulici

Arraaz 2450, 6° piso B,

Capital Federal

T. E. 72-7460

Uradne ure: od 17 do 20

HOTEL TIROL

(bivši hotel „Primavera“)

vam nudi lepe sobe s kopalnico, centralna kurjava, garaža

MAKS in ZORA RANČNIK

MAR DEL PLATA

Mitre 2024 T. E. 2-8425

Hotel je odprt vse leto

ADVOKAT

DR. JOŽE LOZAR

Tucumán 1438

T. E. 46-5458 in 40-5353

planta baja ofic. 2

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires

T. E. 69.9503

Argentina

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA
Concesión N 2824

Registro Nacional de la Propiedad
Intellectual No. 770.902

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1964: za Argentino \$ 800,—; za Severno Ameriko in Kanado 7 dolarjev, za pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev.

Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

Tečaj valut v Bs. Airesu v torek, 25. februarja 1964. Prodajna cena:

1 USA dolar m\$ñ	131,30
1 angleški funt	366,90
100 italijanskih lir	21,08
100 avstr. šilingov	507,45
100 nemških mark	3.305,05

PRISPEVAJTE

V TISKOVNI SKLAD!

KROJAŠTVO

družine Janka Arnška

obvešča svoje znance in odjemalce, da se je v soboto, 29. februarja 1964 preselilo iz dosedanjih prostorov v ulici Luis Pasteur 851 v Victoriy

v lastno hišo v

V DON TORCUATU

Av. Angel T. de Alvear (Ruta 202) (med Panamericano in J. de Garay — Crítica —)

Poleg krojaštva opozarjamo rojake tudi na lastno trgovino z bogato izbiro vseh vrst blaga za obleke in na čistilnice oblek.

Dohod: Z vlakom FNG Belgrano do postaje Km 26, iz Olivosa kolektiv 203, iz Villa Ballester kolektiv 4.

Vozno podjetje

LA ITALO ARGENTINA

POGREBI

PRESELITVE

PREVOZI

AVTOMOBILI ZA POROKE

REŠILNI AVTOMOBILI

PROSTORI ZA MRTVAŠKE ODRE

Solidna postrežba za vsak proračun

Odprto noč in dan

José M. Arriola 2155

RAMOS MEJIA

T. E. 621-2356

LOMAS DEL MIRADOR

Encargado de cobranza

con experiencia administrativa para puesto de responsabilidad

NECESITA

PAPEL BRIL S. A. C. I.

Tejedor 244

Capital Federal

T. E. 923-7583

FRANC KSAVER MEŠKO:

Drama izza davnih dni

Ni vedela, ni mogla braniti. A tesno ji je bilo pri srcu, in strah je je bilo bolj, nego če bi hodila sama.

In kaj je govoril potem! Bog, o Bog! Kakor sanje se ji zde zdaj oni trenutki, sanje, pretkane s čudovitimi srebrnimi nitkami, z zlatimi spomini povezane v pravljico krasno sliko. Kakor iz nebes so padale besede — v božični noči slišijo tako govorico, iz spevov angelških stkanov, izvoljene duše, od Boga blagoslovljene s posebnimi milostmi, v kresni noči morda še, če nosi človek nevede pri sebi čudotvoren koren, ali če zaspi pod drevesom, ki boči svoje vejave nad tajnim domom gozdnih vil. Čudovito govorico govore baje ta nevidna bitja — pravljice, ki jih je slišala ob dolgih zimskih večerih, trde tako — čudovito govorico govore in šepetajo človeku, ki zaspi v njihovem kraljestvu — le mlad mora biti in lep, ljubezni žejan in ljubezni vreden.

Kakor v snu je poslušala mehke, lepe besede, neslišane še nikoli do tedaj, nezaznane še nikdar v sladkem devičkem snu. Kakor v omotici je drhtelo srce in je klicalo: „Čemu mi govori to, čemu?“ — Kakor v sanjah si je želela daleč proč, v sanjah, ko hoče človek bežati, a ne more, ko zahrepi srce k daljnemu, nebeško lepemu cilju, a se ne gane noga, se ne premakne roka, in čuti duša, da ne doseže cilja nikoli, vse življe-

3 bežiš, Tilka, k nam, ki te ljubimo, ki smo tvoji, in si ti naša?“

Ni jih pozabila, a bežati ni mogla, ni mogla! Sladka opojnost se ji je razlila po vsem drhtečem telesu in ji je uspavala vse moči, da je slonela kakor omedlela na prsih tega lepega mladega tučca...

Spominjala se je in je naslonila glavo na polico ob oknu in je zaihtela v radosti in v bolesti, v velikem vročem hrepenjenju in v skelečem kesu.

Tako je prišla tudi njej ura, zapisana od vekomaj vsem, ki se rodijo iz žene. Nemir in trpljenje se je spočelo v mladem srcu, ker se je spočela ljubezen, in se je pričelo spoznanje, ki je začel in dopolnjevanje nas vseh srečne in nesrečne usode...

* „Tilka!“

Sredi noči, v nemirnih, zmedenih sanjah potekajoči, je planila pokoncu in je poslušnila.

A molk je vladal vsepovsodi, molk kakor na grobišču v mraku, po večernem zvonjenju.

Strah jo je bilo. Odela se je čez glavo, zatisnila je oči, da bi zaspala. A breme je ležalo na srcu, v mislih je klujuval nemir.

„Mama je zaklicala. Ali se ji toži po detetu?... Ali kliče tudi doma, očeta, brate, sestre?... Ali le mene, da me posvari?...“

Povedala je zjutraj babici.

„Tilka, ali si nas pozabila? Ali ne

„Ne, dete, mati spi v miru.“

Solza se je utrnula starki. Domislila se je, kako malo miru in sreče je užila hčerka ob možu, ki je zašel z leti v slabe družine in se je vdal pijači. Domislila se je, in žalost je legla na srce.

„A ti, Tilka, se zdiš nemirna. Kaj ti je, dete?“

Vzdrhtelo je srce, s skrivnostjo obremenjeno. Ah, nagnila bi lice k staremu, nagubanemu licu babičinemu, zaplakala bi na prsih babičinih in bi izplakala vse gorje in bi ji razodela vso skrivnost in ji potožila ves bridki in moreči nemir. In lažja bi bila vest, mirnejša bi bila duša.

A babica, ali bi razumela? Ali bi sodila milostno? Ali bi tolažila ljubeče, bi celila rano z mehko, nežno roko? Nikoli ni čutila morda te slasti, nikoli te boli. Ne ve, ne razume morda. Obsodila bi jo, uničila jo s trdo, osorno besedo. Ustrašila se je, zaklenila je srce.

„Nič, babica... A menila sem zagotovo, da klicu mama, in vidim blede njen obraz ob oknu.“

„Sanjalo se ti je, dete.“ —

„Tilka!“

Prebudila se je sredi noči in je pogledala in je poslušnila.

Z oblaki polzastra luna je svetila blede in slabotno skozi okno. In zunaj, čuj, ali ne stopa nekdo poltiho po podstenu?

Pridrževala je dih. Res, ali niso to počasni koraki dedovi? In čuj, ali ne odpira zdaj poltiho vežnih vrat, zdaj

duri v izbo? — Kako, da ne spi? Ali je vozil koga čez reko? Ali ne more spat? Ga mučijo kake skrbi? Morda je slišal tudi on klic?

Domislila se je matere in obenem njega, ki je mislila nanj neprestano vse te dni, in se je vznemirila še bolj. Sklenila je roke, zaklopila je oči in je molila:

„Pokoj njihovi duši... Oče naš...“

Molila je bolj v mislih nego z besedami. In sama bi ne mogla povedati, za koga je bolj molila, za mater ali za njega, ki ji je dal okusiti prvi veliko sladkost življenja, ki je vžgal prvi pekočo iskro spoznanja, v njenem srcu, ki je vsejal prvo seme velikega bridkega nemira na mirno pot tihega in pokojnega dosedanjega življenja njenega.

Utrujal jo je nemir; zastajala je molitev; medle so se bežne in zbegane misli; polagoma se je pogrezala spet v naročje milostnega sna...

„Tilka!“

Slišala je razločno. Pogledala je proti oknu. Jasno je videla v okvirju okenskem moški obraz. Vsa je vzdrhtela. Kakor okamenela je strmela v okno.

Potrkalo je poltiho, oprezno. Poklicalo je spet: razločneje nego uho je slišalo srce, nemirno, da bi umrlo, in vendar nebeške radosti prikipevajoče, hrepenče z žgočo silo visoko razplamenele prve ljubezni.

„Sveta Devica, on je! — Če ga vidi ded...“ (Nadalj. v prihodnji številki.)